

ВІДГУК

офіційного опонента, професора кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей Волинського національного університету імені Лесі Українки, доктора педагогічних наук, професора **ГУСАК Людмили Євгенівни** на дисертацію **СТУКАЛО Олени Анатоліївни** на тему:
«Підготовка майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»

Актуальність теми дослідження. Підвищення ефективності підготовки майбутніх ветеринарів із високим рівнем знань, умінь і навичок професійного спілкування є одним із чільних завдань профільної вищої освіти України. Розвиток новітніх форм господарювання та безпосередні зв'язки підприємств із закордонними партнерами зумовлюють необхідність удосконалення професійної комунікативної компетентності, яка є важливою умовою розвитку і регулювання інноваційної діяльності підприємств. Вочевидь постає потреба реорганізувати систему освіти таким чином, щоб здобуті майбутнім ветеринарами у ЗВО професійні та комунікативні знання забезпечили можливість орієнтуватися в сучасних ринкових тенденціях для систематизації та узагальнення прогресивного сільськогосподарського досвіду, підвищення ефективності функціонування підприємства. Підготовка майбутніх фахівців до ефективного виконання професійних комунікативних завдань набуває особливого значення з огляду на те, що професійне спілкування реалізовує не лише комунікативні, але й специфічні функції, які пов'язані з особливостями професійної діяльності фахівців.

Отже, необхідність вирішення проблеми підготовки ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін свідчить про актуальність теми дисертації Стукало Олени Анатоліївни.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна полягає у тому, що вперше визначено й експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін у ЗВО: формування позитивної мотивації через реалізацію особистісно орієнтованого підходу; забезпечення логіки побудови змісту навчання у послідовності комунікативного та лінгвістичного елементів; організація навчального комунікативного простору та моделювання комунікативних ситуацій професійного характеру. Вищеназвані умови у сукупності відображають і сприяють реалізації цільового, змістового та процесуального компонентів підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Розроблено теоретичну модель підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін, складовими якої є морфологічні та структурно-функціональні взаємозв'язки мети, завдань, загально-дидактичних і специфічних принципів, умов та етапів підготовки, змісту, методів і форм підготовки; а також діагностичний комплекс для визначення рівнів готовності майбутнього ветеринара до професійного спілкування.

Дослідження забезпечило можливість конкретизувати структуру професійного спілкування майбутніх ветеринарів, компоненти його готовності до професійного спілкування.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблено комплекс практичних завдань з дисциплін «Українська мова для професійного спрямування» й «Іноземна мова» з акцентуванням на підготовці до професійного спілкування, зокрема, щодо вивчення відповідного мовного матеріалу й розвитку комунікативних умінь. Результати дослідження можуть бути використані під час організації виробничої практики, викладання

навчальних дисциплін гуманітарного блоку, а також для написання підручників і посібників для студентів закладів вищої освіти.

Свідченням прикладної цінності отриманих в дисертації О. А. Стукало результатів є також їх використання у навчальному процесі Дніпровського державного аграрно-економічного університету (довідка № 44-11-895 від 05.12.2023 р.), Інституту післядипломної освіти Дніпровського державного аграрно-економічного університету (довідка № 44-11-902 від 08.12.2023 р.), Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Повнота висвітлення результатів дослідження у публікаціях. Основні теоретичні положення та практичні результати дисертації знайшли відображення в 72 наукових працях, з них 12 – статті у фахових наукових виданнях; 5 – статті у інших виданнях; 55 – тези та матеріали конференцій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і пропозицій дисертації. Науковий та методичний рівні викладення дисертації відповідають вимогам МОН України. Назва дисертації адекватно відображає її зміст. Структура дисертації є методологічно обґрунтованою і логічною.

Ознайомлення зі змістом і структурою дисертації дає підстави стверджувати, що мета роботи, яка полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування готовності майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у межах освітнього процесу, була досягнута. Викладені наукові положення, висновки і рекомендації є обґрунтованими та аргументованими, оскільки базуються на використанні відповідних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, здобувачкою опрацьовано значну кількість вітчизняних та закордонних наукових праць щодо підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування в освітньому процесі аграрного університету.

Структурно дисертація включає анотацію, зміст, теоретичну та методичну частину, результати експериментальних досліджень та їх аналіз, висновки та пропозиції, список використаних джерел та додатки. Анотація дисертації у достатньому обсязі висвітлює основні положення і

висновки, що містяться у дисертації, відображає її структуру та логіку викладення матеріалу.

Під час виконання дисертаційного дослідження здобувачкою застосовано низку методичних підходів для вирішення поставлених завдань. Зокрема, це спеціальні (спостереження, експеримент), загальнонаукові (гіпотеза, аналіз) та аналітично-наукові методи досліджень.

Дисертаційне дослідження складається із трьох розділів. Розділи дисертації логічно побудовані та змістовно наповнені. У першому розділі дисертації *«Теоретичні основи підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування»* здобувачкою розглянуто дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців, які стосуються проблем підготовки майбутніх фахівців до професійного спілкування, уточнено сутність і структуру професійного спілкування ветеринарів. Також визначено основні аспекти підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування.

У другому розділі *«Науково-методичне забезпечення підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін»* здобувачкою досліджено педагогічні умови підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Було уточнено критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх ветеринарів до професійного спілкування та висвітлено можливості застосування інтерактивних технологій для підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

У результаті проведеного аналізу здобувачкою запропоновано структурно-функціональну модель процесу формування готовності майбутніх ветеринарів до професійного спілкування, в основу якої покладено педагогічні умови формування готовності майбутніх ветеринарів до професійного спілкування. Зауважимо, що подані педагогічні умови визначено на основі праць вітчизняних дослідників.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін» дисертанткою висвітлено питання організації експериментальної роботи, етапи цієї роботи та хід реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Також здобувачкою представлено та проаналізовано результати експерименту і перспективи подальшого вдосконалення підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

У дисертації О. А. Стукало відсутні порушення академічної доброчесності. У дослідженні повною мірою дотримуються вимоги щодо посилань на літературні джерела. Використання ідей, результатів та текстів інших авторів містить посилання на відповідне джерело інформації.

Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації.

Дисертація і автореферат написані грамотно і оформлені згідно з вимогами до написання робіт такого плану. На основі аналізу текстів дисертації та автореферату можна зробити висновок, що автореферат у повній мірі відповідає тексту дисертації. Наукові положення й висновки, наведені в авторефераті, належним чином розкриті та обгрунтовані в рукописі дисертації.

Дискусійні положення та зауваження. Позитивно оцінюючи результати дослідження О. А. Стукало, необхідно окреслити певні дискусійні положення щодо змісту роботи, а також висловити окремі побажання:

1. Дослідження тільки виграло б, якби авторка у розділі 2.1 «Педагогічні умови підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін» більш детально описала процес виокремлення та оцінки педагогічних умов, які є необхідним складником у процесі підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування.

2. На нашу думку, потребує удосконалення запропонована структурно-функціональна модель. Зокрема, в аспекті конкретизації змісту, форм і методів, використаних на різних етапах реалізації формувального етапу експериментальної роботи. Незважаючи на те, що це висвітлено в тексті, графічне відображення полегшило б сприйняття педагогічного впливу на формування відповідних компетентностей.

3. Визначаючи перспективи використання інтерактивних технологій під час навчання студентів професійному спілкуванню доцільно було б окреслити можливі виклики, з якими можуть стикнутися викладачі та інші зацікавлені сторони в ході імплементації цих технологій в освітній процес вищого закладу освіти.

4. Основний текст дисертації містить декілька досить великих таблиць, наприклад, таблицю 1.1. Варто було б перенести їх у додатки, щоб уникнути перевантаження текстової частини дисертації.

5. Зважаючи на наявність низки практичних розробок здобувачки, варто можна було б збагатити матеріали додатків різноманітними завданнями для самостійної роботи студентів.

Проте зазначені зауваження не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження, яке є самостійним, цілісним, має наукову новизну і практичне значення. Його результати є прогностичними.

Загальний висновок.

Дисертація здобувача ступеня філософії Стукало Олени Анатоліївни та тему «Підготовка майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)», є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій здійснено теоретичне та практичне узагальнення проблемних аспектів підготовки майбутніх ветеринарів до професійного спілкування у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

Дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), а її авторка Стукало Олена Анатоліївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)».

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

Професор кафедри іноземних мов
гуманітарних спеціальностей
Волинського національного
університету імені Лесі Українки,
доктор педагогічних наук, професор

Людмила ГУСАК

